

1915, 20 sierpnia, Krynki - List do Rajmunda Jaworskiego w Lublinie.

Komenda I Brygady Legionów Polskich

Krynki, grodz[ka] gub[ernia], dnia 20 VIII 1915 r.

Do kap[itana] Światopełka¹ w Lublinie

W związku z Waszym listem z 16 VIII [1915] i raportem przez Wyrwę²:

1.) Do c. i k. Komendy Placu legionowej nie przydzielać nikogo — byłoby to uznaniem jej. Robić swoje niezależnie od tej instytucji.

2.) Dopóki nie macie trudności w swojej robocie, nie rozmundorowywać ludzi — łatwiejsze stosunki z władzami okupacyjnymi, werbunek jawny przez ludzi w mundurach nie wywoła tych wstrętów ze strony wojskowości austriackiej czy pruskiej, niż by to było przy robocie tajnej przez cywilów prowadzonej.

3.) Zalegalizować naszych werbowników przed władzami, łącznie z c. i k. ludźmi, przez [Franciszka] Boczarskiego można.

4.) W związku z milicją wysłać się paru ludzi (spis załączony)³.

5.) Monety dużo wysyłać nie możemy. Znacie dobrze nasze stosunki: w żaden sposób wydatków na robotę Waszą nie da się zaliczyć i pokrywać z oficjalnych funduszy. Na najbliższym zebraniu oficerskiej delegacji przedstawię, by kasa oficerska wypłaciła pewną kwotę. Powinniście jednak własną zapobiegliwość i brak gotówki usuwać. Zbiera się przecież w Lublinie dar narodowy na Legiony. Trzeba się postarać, by te składki obracać na najbliższe potrzeby Legionów i w Lublinie: szpital, zaprowiantowanie, czy wyekwipowanie rekruta, kosztą wysyłki itp. Tymczasem mogę przesłać Wam tylko 500 koron (pięćset koron).

6.) Zalegalizowanie szpitala przez nas w obecnych warunkach jest niemożliwe, groziłoby to utratą tej placówki na rzecz c. i k. Komendy [Legionów]. Trzeba dążyć, by szpital ten miał charakter instytucji przez miasto czy obywateli Lublina, ewent[ualnie] jakiś specjalnie w tym celu utworzony komitet [utrzymywany]. Byłaby to instytucja do pewnego stopnia mało zależna od władz wojskowych, która łatwo dałaby się utrzymać w naszym ręku i w danych warunkach jest to jedyne wyjście pod względem finansowym.

7.) Lekarza do szpitala tego wysłać nie mogę obecnie wobec braku medyków. [Władysław Jan Augustyn] Stryjeński może pozostać⁴.

8.) Wobec szybkiego marszu, który [I] Brygadę od Lublina oddala, należy wprowadzić pewne zmiany: a.) Dalsze wysyłanie ułanów codziennie zostaje wstrzymane. b.) Rekrutów wysyłać większymi partiami co pewien czas na Lubartów — Radzyń. c.) Organizacje werbunkowe przerzucić dalej za [I] Brygadę. W tym celu ściągniętą zostaje z Lubelskiego żandarmeria z ob[ywatelem] Jurem⁵. Wyślecie z powrotem wszystkich kawalerz[yistów] (z uwzględnieniem listu mego z 18 VIII [1915]), zostawicie przy Was 2 wachmistrzów żandarmerii. d.) Ludzi swych prywatnie możecie w wiadome dokumenty werbowników zaopatrywać. e.) Prowiant do Lubartowa nie jest dostarczany stale — czerpać z tego mają przechodzące partie rekruta w marszu do Brygady.

9.) P[od]por[ucznika] [Mieczysława] Trojanowskiego odesłać do [I] Brygady, gdzie ma się zameldować jak najprędzej pod surową odpowiedzialnością. Pokazać mu załączony na niego raport⁶. Odesłać również sierżanta [Stefana] Wrońskiego⁷. Dokumenty szpitala pol[owego] I Br[ygady] w obu sprawach załączam.

J[ózef] Piłsudski

Odpis, maszynopis.

AAN, Oddział VI, Archiwum K. Świtalskiego, sygn. 9, k. 168-169. Odpis Kazimierza Świtalskiego z oryginału. Oryginał listu przechowywany do 1939 r. w Archiwum Instytutu Józefa Piłsudskiego w Warszawie. W lewym górnym rogu pieczęć inwentarzowa Instytutu Józefa Piłsudskiego w Warszawie z opisem archiwalnym: "Archiwum / Dział I A / No 52". Oryginału nie znaleziono.

¹ Rajmund Jaworowski.

² Tadeusz Wyrwa-Furgalski.

³ Spisu nie znaleziono.

⁴ Władysław Jan Augustyn Stryjeński, ps. „Bystram” (1889-?) — lekarz, major Wojska Polskiego, od 1914 w Legionach Polskich, oficer I Brygady (IV 1916 porucznik), lekarz Szpitala Czerwonego Krzyża w Rabce, od 1918 w Wojsku Polskim, dyrektor naczelnego szpitala w Kobierzynie.

⁵ Jan Jur-Gorzechowski (1878-1948) — pułkownik żandarmerii, członek Organizacji Bojowej PPS, ZWC i Związku Strzeleckiego, 1914-1915 szef żandarmerii I Brygady Legionów Polskich, później w POW, 1918 komendant milicji oraz szef wydziału bezpieczeństwa publicznego i prasy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, od 1919 w Żandarmerii Polowej (1920-1921 dowódca), 1921-1924 dowódca dywizjonu żandarmerii, 1924-1926 komendant miasta Brześć, następnie Warszawy, 1928-1939 komendant główny Straży Granicznej (1938 generał brygady).

⁶ Raportu nie znaleziono.

⁷ Stefan Wroński - podoficer oddziału sanitarnego 4 pułku piechoty Legionów Polskich, XII 1915 chorąży.